

2020, שנה עצובה: 21 מקרי פמיסייד (רצח נשים) בישראל, רק שבעה כתבי אישום הוגשו בעקבותם

ד"ר שלמה וייל ונועם קשת

חודש מרץ, מיד לאחר התפרצות הקורונה בישראל, היה הרצחני ביותר עם חמישה מקרי רצח של נשים, כך עולה מהדו"ח הראשון של התצפית הישראלית על רצח נשים, שהוקמה לאחרונה באוניברסיטה העברית בירושלים. החוקרים טוענים: "מגפת הקורונה? חייבים להשקיע משאבים רבים יותר במיגור מגפת רצח נשים"

לרגל סוף השנה האזרחית מתפרסמים לראשונה נתונים לגבי מקרי פמיסייד (רצח נשים) בישראל לשנת 2020, מטעם 'התצפית הישראלית על רצח נשים' - גוף שהוקם לאחרונה על ידי ד"ר שלמה וייל, חוקרת בכירה בביה"ס לחינוך ע"ש סיימור פוקס באוניברסיטה העברית, אשר שואף להיות הסמכות הרשמית לאיסוף נתונים בתחום. הדו"ח נכתב בשיתוף עם דוקטורנט מביה"ס למנהל עסקים באוניברסיטה, נועם קשת, שסייע בעיבוד הנתונים הסטטיסטיים. מסד הנתונים של הדו"ח נבנה מתוך מעקב רציף אחר דיווחים באתרי חדשות מקומיים וארציים, שימוש בהתראות גוגל והצלבה עם מאגרי נתונים אחרים (למשל, האתר של עיתון "הארץ"). לטענת החוקרים: "עד היום, לא עיבד אף גוף רשמי את הנתונים על פמיסייד באופן אובייקטיבי ונטול אינטרסים, ואין סטטיסטיקה שיטתית שמפורסמת באופן עקבי מתחילת ינואר ועד סוף דצמבר מדי שנה, לגבי רצח נשים".

פמיסייד מוגדרת בספרות כרצח נשים על ידי גברים בגלל היותן נשים. לכן, נכללו במסמך זה רק מקרי רצח בו נשים נרצחו בידי גברים בשל היותן נשים ולא כתוצאה מתאונה, רשלנות או בעקבות פעילות פלילית. כמו כן, נכללו רק מקרי רצח בהם הקורבן מעל גיל 18. יתרה מכך, ישנם מקרי רצח בהם נסיבות רצח האשה לא ברורות או שלא נמצא חשוד במעשה. למשל, מקרים של רצח והתאבדות (של שני בני הזוג) אינם מסווגים מיידית כפמיסייד, אלא אם כן ישנן ראיות כי מותה של האשה לא הייתה מרצונה. בנוסף, ישנם מקרים בהם מוטל צו איסור פרסום על המקרה מטעם המשטרה או הפרקליטות.

מקרי פמיסייד: בשנת 2020 נרשמו 21 מקרי פמיסייד (מתוך 25 מקרים של רצח נשים באופן כללי), כולל מקרה אחד בו בן רצח את אמו. ארבעת המקרים שהתרחשו בשנת 2020 שלא נחשבו כפמיסייד היו מסיבות שונות – שחרור החשוד, חיסול חשבוניות במאפיה, וכן, שני מקרים של מנת יתר. בשנה האחרונה היו כ-1.8 מקרי פמיסייד בממוצע בכל חודש. חודש מרץ, לאחר התפרצות הקורונה בישראל, היה החודש הרצחני ביותר, עם חמישה מקרי רצח. הגיל הממוצע של הקורבן עומד על 39.6 שנים, כשהקורבן הצעיר ביותר הייתה בת 19 והמבוגרת ביותר בת 66.

זהות אתנית של הקורבן והרוצח: זהות הקורבן הייתה ידועה בכל המקרים, בעוד שזהות הרוצח הייתה ידועה רק בכ-81% מהמקרים. שלושת המקרים בהם לא ידועה זהות הרוצח הם מהמגזר הערבי. התפלגות הזהות האתנית של הרוצחים דומה לזו של הקורבנות. ב-12 מתוך 21 המקרים (57%) הקורבן השתייכה לחברה הערבית, כאשר מתוכן שש היו בדואיות. מתוך שאר המקרים, אחת הייתה יוצאת אתיופיה, ארבע היו יוצאות בריה"מ לשעבר, וארבע היו ישראליות ותיקות. מתוך 18 המקרים, בהם ידועה זהות הרוצח לרשויות, ב-17 מקרים הרוצח הוא קרוב משפחה, כאשר ב-13 מהם מדובר בבן הזוג של הקורבן.

כלי הרצח: מתוך 20 המקרים שבהם יש נתונים בנושא, שבעה בוצעו באמצעות כלי חד (35%), שישה באמצעות כלי ירי (30%), שניים באמצעות מכה מחפץ קהה (10%), שניים דרך חניקה (10%), שניים באמצעות מכות (10%), ומקרה אחד באמצעות השלכה מגובה (5%).

היכרות של הרשויות: מתוך 18 מקרים, בהם ידועים פרטים על הקשר שבין הקורבן לרוצח, רק בשבעה מקרים הייתה היכרות מוקדמת של הרשויות (35%). מתוכם, הוגשו ארבע תלונות במשטרה על אלימות במשפחה (20%), ובשני מקרים הרוצח ישב בבית הסוהר על אלימות במשפחה ושוחרר (10%).

כתבי אישום: נכון להיום, הוגשו שבעה בלבד על מקרי פמיסייד (33%). מספר זה צפוי לעלות לאור העובדה שמרבית המקרים בחקירה ובהליכים משפטיים, ושמדובר במסגרת זמן קצרה מאז אירעו מקרי הרצח.

דו"ח המלא באתר התצפית לחצו כאן.

ליצירת קשר עם ד"ר שלמה וייל: shalva.weil@mail.huji.ac.il או עם מאיה פיק – 0522523553 או 0544555135.
לפרטים על התצפית הישראלית על רצח נשים: www.israelfemicide.org